

POSTANOWIENIE

Dnia 26 października 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Halina Kiriło (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Maciej Pacuda

SSN Romualda Spyt

w sprawie z odwołania M. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziałowi w Poznaniu

z udziałem zainteresowanego T. W.

o podleganie ubezpieczeniom społecznym,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń

Społecznych w dniu 26 października 2022 r.,

zażalenia odwołującego się na postanowienie Sądu Apelacyjnego w Poznaniu

z dnia 1 marca 2022 r., sygn. akt III AUa 1173/19,

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Poznaniu postanowieniem z dnia 1 marca 2022 r. odrzucił skargę kasacyjną M. S. wniesioną od wydanego na posiedzeniu niejawnym wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 19 października 2021 r., zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w Poznaniu i oddalającego jego odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziału w Poznaniu oraz rozstrzygającego o kosztach postępowania. Wyrok ten opublikowano w Portalu Informacyjnym w dniu 20 października 2021 r., jako dokument pod nazwą „Wyrok SA na posiedzeniu niejawnym” oraz w zakładce „Doręczenie wyroku niejawnego pełnomocnikowi odwołującego”. Wyrok został odczytany/pobrany przez

pełnomocnika odwołującego się w dniu 21 października 2021 r. i ponownie w dniu 9 listopada 2021 r. W dniu 16 listopada 2021 r. profesjonalny pełnomocnik strony skarżącej złożył wniosek o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia powyższego wyroku wraz z tymże wnioskiem.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu postanowieniem z dnia 24 listopada 2021 r. oddalił wniosek o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku z tego Sądu z dnia 19 października 2021 r. oraz odrzucił wniosek o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia powyższego wyroku. W uzasadnieniu postanowienia stwierdzono, że wskazana przez odwołującego się przyczyna uchybienia terminowi do złożenia wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku, polegająca na oczekiwaniu przez pełnomocnika na doręczenie odpisu orzeczenia w formie przesyłki poleconej (jak miało to miejsce w innych sprawach), nie stanowiła okoliczności wykazującej braku winy strony w niedokonaniu czynności w terminie. Zdaniem Sądu, nie było żadnych podstaw do oczekiwania przez pełnomocnika odwołującego się na doręczenie odpisu wspomnianego wyroku za pośrednictwem poczty. Od profesjonalnego pełnomocnika należało oczekiwać, że ma wiedzę o wprowadzonych nowych regulacjach i zmianach w przepisach obowiązującego prawa odnośnie doręczeń sądowych. Przy czym, jeśli strona mimo wszystko powzięłaby jakieś wątpliwości w tym względzie, wystarczyło zwrócić się do sądu o stosowne wyjaśnienie. W świetle treści wydruku z Portalu, odwołujący się odebrał - za pośrednictwem swojego pełnomocnika - odpis wyroku w dniu 21 października 2021 r. Tygodniowy termin do złożenia wniosku o doręczenie uzasadnienia orzeczenia upłynął zatem z dniem 28 października 2021 r. Pełnomocnik odwołującego się nie złożył w przewidzianym terminie wniosku o doręczenie odpisu wyroku wraz z uzasadnieniem. Z tych względów Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 168 § 1 k.p.c. a contrario, oddalił wniosek o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku, a sam wniosek o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku z dnia 19 października 2021 r., jako wniesiony po terminie, odrzucił z mocy art. 328 § 1 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. Odpis tego postanowienia został doręczony pełnomocnikowi odwołującego się przez Portal Informacyjny w dniu 8

grudnia 2021 r. W dniu 8 lutego 2022 r. (data nadania pisma w placówce pocztowej), pełnomocnik strony wniósł do Sądu Apelacyjnego w Poznaniu skargę kasacyjną.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, skarga kasacyjna wniesiona przez odwołującego się podlegała odrzuceniu. Powołując się na przepis art. 398⁵ § 1 k.p.c., Sąd podkreślił, że strona może wnieść skargę kasacyjną tylko wtedy, gdy zażądała uprzednio doręczenia jej wyroku z uzasadnieniem. W niniejszej sprawie odwołujący się nie złożył skutecznie wniosku o sporządzenie i doręczenie mu odpisu wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 19 października 2021 r. z uzasadnieniem, mimo że w sprawie był reprezentowany przez fachowego pełnomocnika. Mając na uwadze, że postanowieniem sądowym z dnia 24 listopada 2021 r. oddalono wniosek odwołującego się o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wspomnianego wyroku, a następnie odrzucono wniesiony przez niego wniosek o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia tego wyroku, Sąd drugiej instancji uznał, że skarga kasacyjna wniesiona w niniejszej sprawie była niedopuszczalna i na podstawie art. 398⁶ § 2 k.p.c. w związku z art. 398⁵ § 1 k.p.c. orzekł o jej odrzuceniu.

W zażaleniu na powyższe postanowienie odwołujący się M. S., prowadzący działalność gospodarczą pod firmą M. S. „L.”, na podstawie art. 380 w związku z art. 397 § 2 i art. 398²¹ k.p.c. wniósł o dokonanie kontroli prawidłowości orzeczenia o oddaleniu wniosku o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 24 listopada 2021 r. Zaskarżonemu rozstrzygnięciu zarzucił naruszenie: 1) art. 168 § 1 k.p.c., przez dokonanie błędnej wykładni pojęcia winy w uchybieniu terminu i nieuzasadnionym przyjęciu, że oczekiwanie przez pełnomocnika na otrzymanie korespondencji przesyłką poleconą, zgodnie z przyjętą praktyką dla dostarczenia przez Sąd Apelacyjny w Poznaniu, świadczy o zawinieniu pełnomocnika w zakresie należytego wykonywania obowiązków zawodowych, podczas, gdy tradycyjna forma nadawania korespondencji sądowej była przez tenże Sąd praktykowana w innych sprawach prowadzonych przez tego samego pełnomocnika (sygn. akt III AUa 1338/19 oraz III AUa 972/19), w których profesjonalni pełnomocnicy otrzymywali korespondencję nadawaną przesyłką poleconą i nie została im dostarczona

informacja o zmianie tych utrwalonych praktyk, zaś doręczenie w Portalu Informacyjnym nie zawierało jasnej informacji o doręczeniu, gdyż treść publikacji zawierała jedynie skan dokumentu bez informacji o sposobie doręczenia; 2) art. 233 § 1 k.p.c., przez dokonanie dowolnego, a nie swobodnego ustalenia, że charakter doręczenia pełnomocnikowi korespondencji przez Portal został uznany za doręczony w systemie teleinformatycznym sądów powszechnych w dniu 21 października 2021 r., co jest jednoznaczne ze skutecznym doręčeniem pełnomocnikowi korespondencji, podczas gdy z pliku pdf, który został odczytany tego dnia, nie wynikało, aby sama treść wyroku stanowiła doręczenie w tym trybie, bowiem pełnomocnik nie otrzymał żadnego pisma informacyjnego o takiej formie doręczenia. Jednocześnie wedle procedury postępowania w obszarze apelacji łódzkiej, powyższa praktyka miała miejsce.

Żalący się wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia przez przywrócenie odwołującemu się terminu do złożenia wniosku o sporządzenie na piśmie uzasadnienia wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 19 października 2021 r. i jego doręczenia, a także o uchylenie postanowienia z dnia 1 marca 2022 r. o odrzuceniu skargi kasacyjnej.

W uzasadnieniu podniósł, że brak zachowania terminu do złożenia wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku wynikał z oczekiwania na doręczenie orzeczenia wydanego na posiedzeniu niejawnym w formie przesyłki poleconej. Zatem wniosek o przywrócenie terminu uzasadniony jest błędnym, lecz usprawiedliwionym okolicznościami wcześniejszego doręczania w tej formie, przekonaniem, że termin do złożenia wniosku nie rozpoczął biegu. O doręczeniu w systemie informatycznym i dacie uznania przez Sąd wyroku za doręczony w dniu 21 października 2021 r., pełnomocnik dowiedział się dopiero podczas rozmowy telefonicznej z pracownikiem sekretariatu w dniu 9 listopada 2021 r. Powyższe dowodzi, że termin do dokonania czynności procesowej został przekroczony bez winy pełnomocnika.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Analizę prawidłowości zaskarżonego orzeczenia wypada rozpocząć od przypomnienia, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem, warunkiem skutecznego wniesienia skargi kasacyjnej, jest otrzymanie przez stronę odpisu wyroku sądu drugiej instancji wraz z uzasadnieniem, po złożeniu wniosku w tym przedmiocie stosownie do art. 387 § 3 k.p.c. Według art. 398⁵ § 1 k.p.c., skargę kasacyjną wnosi się do sądu, który wydał zaskarżone orzeczenie, w terminie dwóch miesięcy od dnia doręczenia orzeczenia z uzasadnieniem stronie skarżącej. Wniesienie skargi kasacyjnej musi zatem poprzedzać złożenie przez stronę zamierzającą zaskarżyć prawomocny wyrok (lub inne orzeczenie) sądu drugiej instancji wniosku o sporządzenie uzasadnienia i doręczenie odpisu orzeczenia z uzasadnieniem (jeżeli sąd drugiej instancji sporządza uzasadnienie jedynie na wniosek strony - art. 387 § 1 zdanie drugie k.p.c.) albo jedynie wniosku o doręczenie odpisu orzeczenia z uzasadnieniem (jeżeli sąd drugiej instancji sporządza uzasadnienie z urzędu - art. 387 § 1 zdanie pierwsze k.p.c.). Treść art. 398⁵ § 1 k.p.c. należy rozumieć w ten sposób, że termin dwóch miesięcy na wniesienie skargi kasacyjnej liczony jest od daty doręczenia orzeczenia sądu drugiej instancji dokonanego w sposób opisany w art. 387 § 3 k.p.c. To z kolei oznacza, że tylko wtedy, gdy strona zażądała w terminie tygodniowym od ogłoszenia orzeczenia doręczenia jej orzeczenia wraz z jego uzasadnieniem, można mówić, że spełnione zostało wstępne wymaganie dla powstania możliwości wniesienia skargi kasacyjnej. Jeżeli strona z takim żądaniem nie wystąpiła, bądź też występując z nim przekroczyła siedmiodniowy termin do zgłoszenia żądania doręczenia orzeczenia wraz z uzasadnieniem (art. 387 § 3 k.p.c.), dwumiesięczny termin, przewidziany w art. 398⁵ § 1 k.p.c., w ogóle nie może rozpocząć biegu, a tym samym niemożliwe jest wniesienie skargi kasacyjnej (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 11 grudnia 1996 r., I PKN 45/96, OSNAPiUS 1997 nr 14, poz. 254; z dnia 7 lutego 1997 r., II UZ 25/96, OSNAPiUS 1998 nr 3, poz. 103; z dnia 2 czerwca 1997 r., I PKN 136/97, OSNAPiUS 1998 nr 2, poz. 44; z dnia 30 stycznia 1998 r., III CKU 106/97, Prokuratura i Prawo 1998 nr 6, poz. 30; z dnia 19 kwietnia 1999 r., II CZ 23/99, OSNC 1999 nr 11, poz. 195; z dnia 10 marca 2000 r., IV CZ 18/00, OSNC 2000 nr 10, poz. 181; z dnia 26 kwietnia 2001 r., II CZ 146/00, OSNC 2001 nr 12, poz. 180 oraz wyroki: z dnia 19 marca 1997 r., II CKN 31/97, OSP 1997 nr 11,

poz. 208; z dnia 10 marca 2000 r., IV CZ 18/00, OSNC 2000/10/181, LEX nr 40822; z dnia 15 września 2000 r. I PKN 467/00, LEX nr 1165908; z dnia 22 sierpnia 2000 r., IV CZ 59/00, LEX nr 1165880; z dnia 19 grudnia 2001 r., I CKN 1006/00, LEX nr 1671150; z dnia 2 marca 2006 r., I CZ 9/06, LEX nr 369447; z dnia 8 września 2009 r., I UK 151/09, LEX nr 1615249; z dnia 2 marca 2012 r., I UZ 38/12, LEX nr 1215138; z dnia 10 października 2012 r., I CZ 100/12, LEX nr 1232736; z dnia 18 października 2016 r., I UZ 15/16, LEX nr 2159127; z dnia 16 marca 2016 r., IV CZ 4/16, LEX nr 2023439; z dnia 11 lutego 2016 r., II PZ 22/15, LEX nr 1992033; z dnia 19 czerwca 2020 r., I CSK 57/20, LEX nr 3029690; z dnia 30 września 2020 r., V CZ 54/20, LEX nr 3061049).

W niniejszej sprawie Sąd Apelacyjny w Poznaniu wydał w dniu 19 października 2021 r., na posiedzeniu niejawnym, wyrok zmieniający wyrok Sądu Okręgowego w Poznaniu i oddalający odwołanie M. S. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziału w Poznaniu. W dniu 16 listopada 2021 r. pełnomocnik odwołującego się złożył - z naruszeniem tygodniowego terminu z art. 387 § 3 k.p.c. - wniosek o sporządzenie uzasadnienia tegoż wyroku i doręczenie orzeczenia wraz z uzasadnieniem oraz wniosek o przywrócenie terminu do żądania sporządzenia uzasadnienia. Postanowieniem Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 24 listopada 2021 r. wniosek o przywrócenie terminu został oddalony, a wniosek o sporządzenie uzasadnienia wyroku i doręczenie orzeczenia z uzasadnieniem – odrzucony. Postanowieniem z dnia 1 marca 2022 r. Sąd drugiej instancji odrzucił skargę kasacyjną odwołującego się od wyroku z dnia 19 października 2021 r., jako niedopuszczalną. W zażaleniu na postanowienie o odrzuceniu skargi kasacyjnej odwołujący się wniósł na podstawie art. 394¹ § 3 k.p.c. w związku z art. 397 § 3 k.p.c. w związku z art. 380 k.p.c. o rozpoznanie na nowo postanowienia Sądu drugiej instancji z dnia 24 listopada 2021 r. Godzi się zauważyć, że zarówno wniosek skarżącego o sporządzenie uzasadnienia wyroku i doręczenie orzeczenia z uzasadnieniem oraz przywrócenie terminu do dokonania tej czynności procesowej, jak i sama skarga kasacyjna zostały wniesione w stanie prawnym ukształtowanym ustawą z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2019 r., poz. 1496), z mocą obowiązującą od dnia 7 listopada 2019 r.

W dotychczasowym stanie prawnym postanowienie sądu drugiej instancji odrzucające wniosek strony o sporządzenie uzasadnienia wyroku tego sądu podlegało zaskarżeniu w drodze zażalenia do Sądu Najwyższego w myśl art. 394¹ § 2 k.p.c. Cechy zaskarżalności środkiem odwoławczym nie miało natomiast postanowienie oddalające wniosek o przywrócenie terminu do złożenia tej treści wniosku. Postanowienie takie nie kończy postępowania w sprawie. Sytuuje się ono w kategorii postanowień, o których mowa w art. 380 k.p.c. W judykaturze przyjmowano zatem, że Sąd Najwyższy może na podstawie tego przepisu, przez odesłanie zawarte w art. 394¹ § 3 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c., na wniosek strony, rozpatrując zażalenie na postanowienie odrzucające wniosek o sporządzenie uzasadnienia wyroku, rozpoznać także, mające wpływ na jego wydanie, postanowienie oddalające wniosek o przywróceniu terminu do złożenia tegoż wniosku (por. uzasadnienia uchwał składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego: z dnia 31 maja 2000 r., III ZP 1/00, OSNC 2001 nr 1, poz. 1 i z dnia 6 października 2000 r., III CZP 31/00, OSNC 2001 nr 2, poz. 22 oraz uzasadnienia postanowień Sądu Najwyższego z dnia 11 sierpnia 1999 r., I CKN 367/99, OSNC 2000 nr 3, poz. 48; z dnia 15 grudnia 2005 r., I UZ 32/05, niepublikowanego; z dnia 19 lipca 2007 r., I UZ 15/07, niepublikowanego i z dnia 7 kwietnia 2011 r., IV CZ 2/11, LEX nr 785889; z dnia 9 kwietnia 2019 r., II PZ 7/19, LEX nr 2642769). Niewniesienie przez stronę w trybie art. 394¹ § 2 k.p.c. zażalenia na postanowienia sądu drugiej instancji o odrzuceniu wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku wykluczało możliwość poddania kontroli Sądu Najwyższego zasadności tego postanowienia (wraz z poprzedzającym go postanowieniem o oddaleniu wniosku o przywrócenie terminu do złożenia tej treści wniosku) w trybie art. 380 w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c. w toku postępowania zażaleniowego wywołanego odrzuceniem skargi kasacyjnej. Kontroli uregulowanej w art. 380 k.p.c. podlegają bowiem postanowienia mające wpływ na rozstrzygnięcie sprawy, a niezaskarżalne w drodze wniesienia zażalenia. Tymczasem – jak wskazano wyżej – na postanowienie sądu drugiej instancji o odrzuceniu wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku służyło zażalenie do Sądu Najwyższego i w jego toku żalący się powinien był domagać się rozpoznania postanowienia o

oddaleniu wniosku o przywrócenie terminu do żądania sporządzenia owego uzasadnienia.

W obecnym stanie prawnym, zgodnie z art. 394¹ § 1 k.p.c. zażalenie do Sądu Najwyższego przysługuje na postanowienie sądu drugiej instancji odrzucające skargę kasacyjną oraz na postanowienie sądu drugiej lub pierwszej instancji odrzucające skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, zaś na podstawie art. 394¹ § 1¹ k.p.c. zażalenie do Sądu Najwyższego przysługuje także w razie uchylecia przez sąd drugiej instancji wyroku sądu pierwszej instancji i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania. Z dniem 7 listopada 2019 r., tj. wraz z uchYLENIEM art. 394¹ § 2 k.p.c., znacznie ograniczono katalog postanowień sądu drugiej instancji kończących postępowanie, od których przysługuje zażalenie do Sądu Najwyższego. Należy wskazać, że katalog zażaleń podlegających rozpoznaniu przez Sąd Najwyższy jest zamknięty (postanowienie Sądu Najwyższego: z dnia 30 września 2020 r., I CZ 37/20, niepublikowane). Wniesienie do Sądu Najwyższego zażalenia na rozstrzygnięcie sądu drugiej instancji w przedmiocie innym niż określony w wymienionych przepisach przesądza o jego niedopuszczalności i odrzuceniu na podstawie art. 398⁶ § 3 w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 30 września 2020 r., I CZ 37/20, niepublikowane; z dnia 6 listopada 2020 r., I CZ 54/20, niepublikowane; z dnia 28 kwietnia 2021 r., IV CZ 78/20, niepublikowane; z dnia 13 maja 2021 r., III CZ 15/21, niepublikowane; z dnia 10 czerwca 2021 r., I CZ 42/21, niepublikowane). Przedstawiony pogląd znalazł również aprobatę w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2021 r., III CZP 53/20 (niepublikowanej). Stwierdzono w niej, że na skutek uchYLECIA art. 394¹ § 2 k.p.c. doszło do zasadniczej zmiany kręgu postanowień sądu drugiej instancji wskazanych w ustawie jako podlegających zaskarżeniu zażaleniem, ponieważ to na podstawie uchylonego przepisu dopuszczalne było zażalenie na wszelkie postanowienia sądu drugiej instancji kończące postępowanie w sprawie. Takie rozwiązanie uznano za trafne w kontekście szczególnej roli ustrojowej i procesowej Sądu Najwyższego oraz wyjątkowego charakteru środków zaskarżenia kierowanych do tegoż Sądu. Zdaniem Sądu Najwyższego, zmiany przepisów Kodeksu postępowania cywilnego dokonane w 2019 r. potwierdziły tylko wyjątkowość zaskarżalności orzeczeń sądu

drugiej instancji. Bezpośrednio niezaskarżalność zażaleniem postanowienia sądu drugiej instancji w przedmiocie odrzucenia wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku tego sądu, a tym samym konieczność odrzucenia takiego zażalenia, orzekł Sąd Najwyższy w sprawie I CZ 54/20.

Niezaskarżalne postanowienia o odrzuceniu wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku i doręczenie orzeczenia z uzasadnieniem oraz o przywrócenie terminu do dokonania tej czynności procesowej rzutują jednak na ocenę dopuszczalności skargi kasacyjnej z uwagi na nierozpoczęcie biegu terminu do jej wniesienia. Mogą być zatem poddane kontroli Sądu Najwyższego na podstawie art. 380 k.p.c. przy rozpoznawaniu zażalenia na odrzucenie skargi kasacyjnej.

Oceniając zasadność wniosku pełnomocnika odwołującego się o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku i doręczenie orzeczenia z uzasadnieniem, warto podkreślić, że w świetle art. 168 § 1 i 2 k.p.c. żądanie tej treści może zostać uwzględnione tylko wtedy, gdy uchybienie terminu do dokonania czynności procesowej pociąga za sobą ujemne dla strony skutki, a opóźnienie nastąpiło bez winy wnioskodawcy.

Odnosnie do pierwszej z wymienionych przesłanek przywrócenia uchybionego terminu trzeba stwierdzić, że przekroczenie przez odwołującego się terminu do żądania doręczenia wyroku wraz z uzasadnieniem ma dla niego negatywne konsekwencje procesowe, gdyż sprawia, iż nie otwiera się termin do zaskarżenia orzeczenia drugoinstancyjnego skargą kasacyjną, przewidziany w art. 398⁵ § 1 k.p.c.

Co do drugiego z ustawowych kryteriów przywrócenia uchybionego terminu, a mianowicie braku winy strony w zaistnieniu opóźnienia w dokonaniu czynności procesowej, w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że uwzględnienie wniosku o przywrócenie uchybionego terminu może nastąpić tylko w sytuacji, gdy zachowaniu się strony nie można przypisać znamion winy w jakiegokolwiek jej postaci, również winy polegającej na zwykłym niedbalstwie. Przy ocenie braku winy w niedochowaniu terminu procesowego bierze się zaś pod uwagę miernik należytej staranności, jakiej można wymagać od człowieka przejawiającego dbałość o swe własne, życiowo ważne sprawy. Analizy tej dokonuje się przy tym w kontekście

całokształtu okoliczności konkretnej sprawy. Stopień dbałości człowieka o własne sprawy zależy bowiem od szeregu obiektywnych uwarunkowań, wśród których szczególną rolę odgrywają przesłanki o społeczno-ekonomicznym i cywilizacyjno-kulturowym charakterze. Przesłanki te powinny być zatem uwzględniane przy konstruowaniu wzorca staranności, według którego oceniane jest zachowanie strony dopuszczającej się przekroczenia terminu do dokonania oznaczonej czynności procesowej. Przy ocenie winy strony lub jej braku w uchybieniu terminu do dokonania czynności procesowej należy brać pod rozwagę nie tylko okoliczności, które uniemożliwiły dokonanie tej czynności w terminie, lecz także okoliczności świadczące o podjęciu lub niepodjęciu przez stronę działań mających na celu zabezpieczenie się w dotrzymaniu terminu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 6 października 1998 r., II CKN 8/98, LEX nr 50679; z dnia 27 października 1998 r., II PKN 385/98, OSNAPiUS 1999 nr 23, poz. 753; z dnia 12 marca 1999 r., I PKN 76/99, OSNAPiUS 2001 nr 11, poz. 431; z dnia 14 kwietnia 1999 r., II UKN 555/98, OSNAPiUS 2000 nr 14, poz. 561; z dnia 22 lipca 1999 r., I PKN 273/98, OSNAPiUS 2000 nr 20, poz. 757; z dnia 29 października 1999 r., I CKN 556/98, LEX nr 50702; z dnia 2 sierpnia 2006 r., I UZ 13/06, OSNP 2007 nr 15-16, poz. 238; z dnia 10 stycznia 2007 r., I CZ 108/06, LEX nr 258547; z dnia 26 kwietnia 2007 r., III CZ 22/07, LEX nr 319631; z dnia 30 maja 2007 r., II CSK 167/07, LEX nr 346193 i z dnia 8 października 2010 r., II PK 70/10, LEX nr 687017).

W judykaturze wyrażany jest pogląd, że brak winy występuje między innymi w razie choroby strony lub jej pełnomocnika, która uniemożliwia podjęcie działania nie tylko osobiście, ale i skorzystania z pomocy innych osób. Innymi słowy, choroba strony (pełnomocnika), która nie wyklucza podjęcia działania, choćby przy pomocy osób trzecich, nie uzasadnia przywrócenia terminu do dokonania czynności procesowej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 października 2005 r., III CZ 79/05, niepublikowane i z dnia 11 stycznia 2007 r., II CZ 116/06, LEX nr 258551). Winę w niedochowaniu terminu do dokonania czynności procesowej wyłączają również takie okoliczności, jak klęska żywiołowa, katastrofa komunikacyjna, udzielenie stronie błędnego pouczenia przez pracownika sądu.

W niniejszej sprawie żalący się upatruje braku winy w uchybieniu terminu do żądania doręczenia wyroku Sądu Apelacyjnego z uzasadnieniem w braku

należytego poinformowania pełnomocnika strony o sposobie doręczenia sentencji orzeczenia wydanego na posiedzeniu niejawnym i oczekiwaniu na doręczenie korespondencji za pośrednictwem poczty.

Wypada zatem przypomnieć, że zgodnie z art. 15zsz⁹ ust. 2 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz.U. z 2020 r., poz. 374 ze zm.; dalej ustawa „covidowa”), w okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii ogłoszonego z powodu COVID-19 oraz w ciągu roku od ich odwołania, w braku możliwości wykorzystania systemu teleinformatycznego obsługującego postępowanie sądowe, sąd doręcza adwokatowi, radcy prawnemu, rzecznikowi patentowemu lub Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej pisma sądowe poprzez umieszczenie ich treści w systemie teleinformatycznym służącym udostępnianiu tych pism (portal informacyjny). Nie dotyczy to pism, które podlegają doręczeniu wraz z odpisami pism procesowych stron lub innymi dokumentami nie pochodzącymi od sądu. Postanowienie o odrzuceniu skargi kasacyjnej nie jest objęte wskazanym powyżej wyłączeniem, w związku z czym jego doręczenie profesjonalnemu pełnomocnikowi mieści się w zakresie zastosowania art. 15zsz⁹ ustawy covidowej.

Powyższy przepis wszedł w życie w dniu 3 lipca 2021 r., po upływie 14 dni od ogłoszenia ustawy z dnia 28 maja 2021 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw, i znajdował zastosowanie również do postępowań rozpoznawanych według przepisów Kodeksu postępowania cywilnego wszczętych i niezakończonych przed dniem jej wejścia w życie (art. 6 i 7 powyższej ustawy).

Przepisy dotyczące doręczeń pism za pośrednictwem portalu informacyjnego precyzyjnie wskazują skutki związane z umieszczeniem pisma w portalu informacyjnym. Zgodnie z art. 15zsz⁹ ust. 3 ustawy covidowej, datą doręczenia jest data zapoznania się przez odbiorcę z pismem umieszczonym w portalu informacyjnym, a w przypadku braku zapoznania się - uznaje się je za doręczone po upływie 14 dni od dnia umieszczenia w portalu. Doręczenie pisma za pośrednictwem portalu informacyjnego wywołuje skutki procesowe określone w

Kodeksie postępowania cywilnego właściwe dla doręczenia pisma sądowego (art. 15zzs⁹ ust. 4 ustawy covidowej), co oznacza, że najpóźniej z upływem 14 dni od umieszczenia pisma w portalu rozpoczynają bieg terminy do dokonania stosownych czynności procesowych, np. złożenia wniosku o uzasadnienie orzeczenia lub stosownego środka zaskarżenia.

Należy mieć również na uwadze, że doręczanie pism profesjonalnym pełnomocnikom na podstawie art. 15zzs⁹ ust. 2 ustawy covidowej w okresie obowiązującego stanu epidemii z powodu COVID-19 oraz w ciągu roku od jego odwołania stanowiło zasadę. W związku z tym każde pismo, do którego znajduje zastosowanie ten przepis, w razie zarządzenia jego doręczenia pełnomocnikowi strony powinno zostać doręczone za pośrednictwem portalu informacyjnego. Jedynie odstępianie od doręczenia pisma za pośrednictwem portalu informacyjnego wymaga wyraźnego zarządzenia przewodniczącego (art. 15zzs⁹ ust. 5 ustawy covidowej). Nie ma w związku z tym podstaw do równoległego dokonywania doręczeń za pośrednictwem portalu informacyjnego i za pośrednictwem operatora pocztowego w trybie art. 131 § 1 k.p.c. Oba sposoby doręczania pism są względem siebie równoważne, co czyni zbędnym ich dublowanie. W konsekwencji tego należy uznać, że zarządzenie przewodniczącego o doręczeniu pisma pełnomocnikowi odwołującego się zostało prawidłowo wykonane z wykorzystaniem portalu informacyjnego, skoro nie odstępiono od doręczenia w tym trybie. Powyższej oceny nie zmieniają wewnętrzne zarządzenia prezesów innych sądów dotyczące realizacji obowiązków związanych z dokonywaniem doręczeń za pośrednictwem portalu informacyjnego.

Z tych względów Sąd Najwyższy oddalił zażalenie na podstawie art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c.

[as]